

építészeti műleírás_2007. június 26.

○○□□□ KESZTHELYI LÁP REVITALIZÁCIÓJA
ÉS LÁTOGATÓKÖZPONT TERVE

diplomaterv 2007_gerzsenyi andrás

BEVEZETÉS, HELYSZÍN

A keszthelyi Georgikon Egyetem Mezőgazdaságtudományi kar Állatélettani és Takarmányozási Tanszékének professzorai az elmúlt években több tanulmányt készítettek egy Balaton közeli lápi élővilág helyreállításáról. Egy sokoldalú helyet kívánnak létrehozni, melyet az intézmény tart fenn, de látogatókat is szabadon fogad. Az egyetem választása a saját kezelésükben álló területre esett, mely ideális lehetőségeket biztosít egy lápi revitalizációhoz – és páratlan természeti környezet övezi – mely a lecsapolásokat megelőzően mocsaras vidék volt.

A kiválasztott telek Keszthely és Hévíz között, Keszthely város közigazgatási területén belül a Keszthely - Alsópáhoki úttól északra fekszik. A területen jelenleg az egyetem állattartással foglalkozik, ezen belül a jövőbeni lápi tó helyét úsztatómajorként hasznosítják. Ezen funkció áthelyezésével egy nagyon értékes és egyedülálló területet szabadítanak fel, melyen kettős célt kívánnak megvalósítani:

- a pezsgő egyetemi tudományos életet egy kihelyezett kutatóbázis szolgálja, melynek legfőbb kutatási anyagát a helyben élő lápi állat- és növényvilág adja,
- a közönség előtt folyamatosan nyitva álló bemutatóhelyet, mely közelebb hozza az embereket e különleges élettérhez; az ismeretterjesztő anyagot és a legfrissebb kutatási eredményeket kiállítás formájában, valamint a természetes élőhelyet tanösvényeken bemutatva.

A rekonstrukció ütőerét a területet határoló állandó vízhozamú meleg vízű csatorna képezi, mely a Hévízi tóból a Kis-Balatonba folyik. A folyásból táplálva - melyet a ház megújuló energiaforrásként is felhasznál - lehetőség nyílik a tervezett láp létrehozására.

TELEPÍTÉS

A területet dél-keleti oldalán egy magaslati ponton közelítjük meg, ahonnan szép rálátás nyílik a lápi tóra. Itt helyeztem el az épületet, melyet a

parkolótól kiépített burkolt úton érünk el. A lápi tó az ettől nyugatra fekvő mélyebb területen kerül kialakításra, tanösvényekkel és teraszokkal "keretezve".

KIALAKULÁS

A tervezett épületforma egy saját maga alá tekeredő kígyóra hasonlít, mely összekötést képez a felső magaslati pont és a mélyebben fekvő tó szintje között. A természetbe illesztés leginkább egy lehelyezett tereptárgyhoz hasonlítható, mely hirtelen eltűnik a föld alá bújva, majd aztán előbukkanva egy új világot tár fel. Az építmény célja ezzel nem a megbúvás, a rejtőzködés, hanem épp a szoborszerű megfogalmazás volt: markáns szétválasztás természet és épített környezet között.

Térbeli megjelenése a felszínen két tömegben fogalmazódik meg: a magasabban fekvő épülettömeg hosszanti tömbjére a mélyen fekvő kiugró hasáb reagál.

Alaprajzi kialakítását a természet adta terepvonalak idézték – geodéziai gyűrődések vonalát követve illeszkedik a dombra. Külső körítő falai zordan töredezve kísérik az épületet a föld alá, az enyhe szögeltérések finom belső térbővületeket eredményeznek. A durva törések ellenpontjaként a belső teret hosszanti irányban egy lágy ívű fal választja ketté, folytonos lendületet adva a töredezett formának.

A helyszín megismerése során egyértelművé vált, hogy egy domboldalba hasító épületet finoman illesztheték a tájba úgy, hogy azt rámpaként kialakítva összekötést teremthetnek a dombhát és a lápi tó között. A belső tér a magaslati érkezés után folyamatosan, egészen a tó szintjére való érkezésig egyenletesen süllyed. Az egyre sötétebb "vájatba" való leereszkedés hoz közel minket a bemutatott természeti műfajhoz: a lápos, mocsaras területek életéhez.

A süllyedés jellemzi legjobban a belső tér hangulatát – a kiállítás bemutató anyagát böngészve folyamatosan süllyedünk mind térben, mind pedig a

kiállított lápi világban. Az épület sötétebb szekcióiban a tőzeglápi világ bugyraiba tekinthetünk bele, majd újra a fény felé haladva megérkezünk a tóhoz.

Az épület két fő funkció lát el: a terület karbantartási munkái mellett az egyetem dolgozói itt végzik el a legfontosabb kutatásokat és annak dokumentációs feladatait – ez egy állandó, kis létszámban folyó tevékenység. A másik funkció a közönség kiszolgálása – az állandó és időszaki kiállítások nyáron folyamatosan, télen előzetes bejelentkezés után látogathatók. A múzeumi bemutatás vezető nélkül, míg a kültéri séta szakvezetővel történik.

TÉRELEMZÉS

A múzeum hosszirányban két részre osztott – a fokozatosan süllyedő és lendületes ívet leíró bemutató teret a kiszolgáló funkciók térsora kíséri.

A széles térfolyamban bemutatott anyag a helytörténet ismertetésével indul, ahol megismerhetjük a régi és jelenlegi tőzeglápos vidékek állapotát, hangulatát, és betekintést nyerünk a Georgikon Egyetem munkásságába. Ezt követi az élővilág bemutatása – flóra majd fauna szekció, melyek florárium, terrárium és akvárium segítségével mutatják be a lápi természet sokszínűségét. Ezután következik a biokémiai-földtani szekció – a láp biológiai - kémiai működését bemutató kiállítás. A múzeum e legsötétebb szakaszán vetített filmek és képanyagok egészítik ki az installációt. Ez a térszakasz székek elhelyezésével egyúttal egy kisebb konferencia térre is alakítható, többféle felhasználási lehetőséget nyújtva az intézménynek.

A következő szekcióban ismertető anyagokat kaphatunk a magyarországi természetvédelmi területekről és a még meglévő lápokról. Ezután érünk el az akvarisztikai bolthoz – itt díszhalak, hobbi kellékek, ajándéktárgyak és különböző kiadványok, könyvek kaphatók.

Tovább haladva a kávézó terébe érünk, amely arra alkalmas időben a kültéri teraszt felhasználva tovább bővíti.

Ezt az elsődleges térfolyamat kíséri végig az íves fal másik oldalán húzódó kiszolgáló funkciók sora: a személyzeti helyiség zuhanyzóval, mely az értékmegőrzést is magába foglalja, a kutatóhelyiség adminisztrációs térrel, a terráriumok, akváriumok, floráriumok, inszektáriumok, formikárium és viváriumok háttérhelyiségei, a látvány gépészet, valamint raktárak, mosdók, konyhai előkészítő és kiszolgáló terek.

Az egymást követő szekciók finom különválasztása a padló színének enyhe árnyalatbeli változásával és az egyenes falhoz illesztett 30 cm-es üvegpenge fal benyúlásával történik.

A beltéri útvonal több pontján is lehetőségünk van kitekinteni a kijelölt ösvényről, benézni egy másik térbe, világba. Elsőként az épületbe való érkezéskor az áttekintő nyíláson keresztül pillanthatunk le, így érzékelhetjük azt, hogy utunk hová tart, hol fogunk majd elhaladni. Ezután az íves fal "felszakításával" beleshetünk a kutatószobába, megismerhetjük az egyetem kutatásait, érdekes biológiai előadást szemlélve. A következő kitekintési lehetőség a tóra nyílik, a nagy felületű, hosszanti nyílászárón keresztül egy utolsó felülnézeti látványt kapunk a lápról, ezután már csak közvetlen közelségben találkozunk vele. Ilyenkor kezdünk el ugyanis besülyedni a föld alá; egyre sötétebb szakaszok következnek. Az épület energiatudatos hozzáállását a következő szakaszon található látvány-gépészeti helyiség is mutatja. Az intézmény célja felhívni a látogatók figyelmét a környezettudatos gondolkodásra, a természetes élőhelyek védelmére.

A délkeleti sarokban lévő kanyaron átérve lassan újra közeledünk a fény felé. Eljutunk az áttekintő nyílás alá, ahol most már visszafelé leshetünk, majd a végső kitekintés a fő teraszra való megérkezés.

A lehetséges látogatási útvonalak nyáron és télen, jó és rossz időben másként alakulnak. A rámpán bemutatott ismertetőanyag megtekintése után alkalmas időben a tó körüli sétával folytatódik utunk, majd visszatérve a kültéri lépcsőn, illetve a beltéri személyemelővel a bejáraton át hagyhatjuk el a területet. Rossz időben ez a túra csak a beltéri kiállítás megtekintésére csökken, ahol vetítésekkel próbálnak meg nagyobb

ismeretanyagot bemutatni e természeti élőhelyekről. A távozás ilyenkor a személyemelő használatával lehetséges – mely egy kezelő által vezérelt nyitott rendszerű lassú emelő.

ANYAGHASZNÁLAT

A vasbeton szerkezetű épület belső anyagai a letisztult, steril kutatóhely hangulatát idézik. A magas fényű fehér falakat a kiállított installációs anyag játéka töri meg. Az íves fehér falat a lendület alkotta szálcsiszolt fém fogódzó kíséri végig. A belső nyílászárók ívesre hajlított tolóajtók – savmaratott üvegajtók fém keretbe foglalva.

A műgyanta padló a különböző szekciókban más-más színezést kap, a mennyezet szintén fehér színű. A kávézó épített kiszolgáló-munkapultja a lendületes ívet követi és zárja le.

Az épület külső megjelenését a betonpanel burkolóelemek határozzák meg. A fehércementből öntött finombeton kéregelemek a falakról "átfordulnak" a tetőre is, becsomagolva így a betonkígyót. Felületén a talaj irányából az ég felé kiritkuló nyomott – negatív – elvont mintázattal díszített, rámutatva ezzel a növényvilág megjelenésére: az ég felé törekvésre, a talaj menti intenzitásra.

A panelek síkjában elhelyezett, a panelosztásokhoz igazodó, külső megjelenésükben keretnélküli nyílászárók szintén ezt a mintázatot kapják. Felületük fényvisszaverő, így az épület előtt haladva az folyamatosan változó képet reflektál a környező táji világból.

A beltéri világítást mennyezetről lógatott, indirekt megvilágítást adó lámpatestekre szervezem. A kiemelt installációkat szintén a mennyezetről lelógatott, "csupasz", irányítható fényforrások világítják.

Az épület panellal burkolt homlokzata mögé, a kialakított légrésbe fényforrásokat helyeztem el, melyek szürkületben az illesztési hézagokon kiszűrődve különleges vizuális élményt nyújtanak.

TÁJÉPÍTÉSZET

A lápi látogatóközpont hangulatát alapvetően a burjánzó természeti környezet határozza meg. A vízfelületet szinte teljesen elborító vízinövények, a nád, sás, tavirózsa, békalencse és egyéb zsombékos társulások, az ezek között élő és folyamatosan cikázó szitakötők, békák, halak és még megszámlálhatatlan fajta dekoratív rovar- és állatfaj – csak törtrészt képezik a teljes hangulatnak. A terep rétegvonalait követve, a mocsári világ sajátossága, hogy a vízfelszín felett fél méterenként változik a növénytakaró. A vízpartot közvetlenül mocsári növényzet övezi, kissé magasabban magas növésű virágos láprétek, majd kaszáló jellegű rétek alakulnak ki. A lágyszárú növényzet mellett árnyat adó lápi ligeterdők – égerliget és rekettyésfűz – jelennek meg a part felett körülbelül egy méterrel.

A kültérben épített utak vonalvezetését és burkolatát, valamint a teraszok helyzetét ez az igen erős természeti környezet határozta meg. A mocsaras vidéken átvezető utak stégeként alakulnak ki, míg a szárazföldre érve a magasszárú növényzetben mint hasítékok jelennek meg a látványban. A teraszok a vízparti megállás, pihenés, időzés állomásai, telepített ülő- és fekvőbútorokkal. Az égerligetbe felvezető lépcsős teraszor még a forró napsütéses napokon is árnyas pihenőhely.

A tanösvény az összes különböző növénytársuláson áthalad, a lehető legszínesebb képet nyújtva a lápi élővilágról. Mielőtt az ösvény visszaér a kiindulási teraszra, elhalad a halszaporító medencesor előtt, ahol különböző hazai és idegen, hétköznapi és különleges halfajokat nevelnek. Részint az itt nevelt halakból fedezik az akvarisztikai bolt kínálatát; de a tenyésztett halakat kereskedelmi és kutatási célra is használják.

Az épület bejáratához vezető beton burkolatú út a kaszálóba vágott hasítékként már a megérkezés pillanatában sokat elárul a hely hangulatáról. Ez az út betonburkolatával és a két oldalán sűrűn növő magas lágyszárú növényzettel szép átmenetet képez a megszokott, XXI. századi életforma és az itt megbújó vadregényes lápi világ között. A

bevezető út mellett fiatal keszthelyi képzőművészek arra alkalmas szobrait lehet a növényzetben spontán módon elhelyezni.

Az épület be-és kijáratához tapasztott teraszok bordázott beton felületűek, a lápot körbejáró utak és teraszok faburkolatúak.

A területet, jellegéből adódóan és ahhoz illeszkedve lágy, diszkrét fények világítják meg. Így szabad lámpatestek helyett a tanösvényt kísérő korlát és az ülőbútorok aljára rejtett szalagfény világít csak sötétedés után. Ezek a fények leginkább csak az utak kijelölését és a pihenőhelyek körüli halvány derengést szolgálják.

A fények szoros összefüggésben állnak a láp látogatási rendjével: általánosságban a láp csak napnyugtáig látogatható, de a kalandvágyóbbak részére néhány alkalommal tartanak éjszakai, illetve alkonyati- és pirkadati vezetéseket is, amikor egy merőben más hangulatát ismerhetik meg a lápnek. Ilyenkor a túrák jellegéből adódóan nincs szükség jó látási viszonyokra.

ÁLTALÁNOS ADATOK:

helyszín:	Keszthely, külterület
funkció:	Láp revitalizáció, látogatóközpont
beépített alapterület:	521,40 m ²
bruttó szintterület:	556,50m ²
telek területe:	11.252 m ²
beépített százalék:	4,63 %
zöldfelület mértéke:	82,00 %
szintterületi mutató:	4,95 %
építménymagasság:	3,65 m
bruttó beépített térfogat:	1734 m ³
beltér -fő tér:	358,50 m ²
-kiszolgáló terek:	198,00 m ²
kültér -beépített teraszok:	149,00 m ²
-beépített utak:	535,00 m ²

A látogatóközpont az alábbi funkciókat foglalja magában:

- kiállítási szekciók:
 - helytörténet / egyetem-történet
 - élővilág bemutatás: flóra és fauna
 - videó installációk
 - biokémia / földtan
 - infó-tár / nemzeti parkok
 - akvarisztikai shop
 - kávézó fogyasztótér
- bemutató- és kutató szoba
- átformálható konferencia terem
- személyzeti helyiség
- iroda

- mosdók, pelenkázó
- látvány-gépészeti helyiség
- raktárak, tárolók, előkészítő
- fogadótér, lift

Kültéri installációk:

- teraszok
- tanösvény
- bevezető utak
- halszaporító medencék

A telken kívül tervezettek:

- zúzott kavicssal szórt gépkocsi behajtó a telekhatárig
- autóbusz forduló és 2 db megállóhely
- 13 db személyautó parkoló